De Raad van State verlaat zijn eigen doctrine en opent de weg voor een positieve uitwerking van het normenkader van de Strategische Milieu Beoordelings richtlijn van 2001 (SMB) en de daarmee samenhangende EU richtlijnen, zoals voor burgerzeggenschap (Aarhus).

De uitspraak van de Raad van State legt ook de ondeugdelijkheid van de RES-besluiten bloot.

We roepen gemeenteraden en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) op met deze uitspraak in de hand uit de RES te stappen of de RES-besluiten on hold te zetten. De raden zijn het grondwettelijk hoofd van de gemeente en zijn gehouden de EU wetgeving te respecteren. Zoals ook vastgelegd in het EU-Verdrag.

De uitspraak van de Raad van State legt vast dat het normenkader van de EU richtlijnen als enige geldt.

De positieve normstelling van de SMB richtlijn van de EU is het kompas van de gemeenteraden. Daar is tot nu toe geen uitvoering aan gegeven. Het rijk hield de gemeenten voor dat het met het Activiteitenbesluit goed geregeld was. De VNG liet na de EU normen uit te werken en ervoor op te treden.

Nu de Raad van State om is moet serieus gewerkt worden aan de invulling van de normen van de EU richtlijnen. Die houden in dat met wetenschappelijke zekerheid moet vaststaan dat een plan het bestaande beschermingsniveau van een gebied niet aan mag tasten, wel verbeteren..En dat er echte burgerparticipatie moet plaatsvinden.
Gemeenteraden kunnen hun positie aanwenden om de EU normen nu daadwerkelijk in hun gemeente te doen uitvoeren en de burgers wezenlijke invloed bij de planvorming te geven. Het Verdrag van Aarhus dat verwerkt is in een EU richtljn kan niet langer genegeerd worden.

De uitspraak is een juridische overwinning op het formele vlak. Het geeft een goede uitgangspositie om op inhoud volgende slagen te winnen. De regering wordt in de positie geplaatst om het normenkader van de SMB richtlijn uit te werken. De jarenlang gehanteerde lijn van bestuursorganen om zich te verschuilen achter het Battenoord-arrest van de Raad van State en eigen verantwoordelijk voor de uitvoering van de EU richtlijnen te nemen is met deze uitspraak niet meer uitvoerbaar. De Raad van State heeft zijn Battenoorddoctrine naar de prullenak verwezen.

De beweging van artsen, natuurbeschermers en milieuactivisten dat overheid de voorzorgplicht serieus invult krijgt nu extra gewicht. Het rijk moet nu immers de SMB normstelling uit gaan werken. Die inhoudelijke slag is onze nieuwe uitdaging.
Bij het het rijk is deze actie niet per definitie in goede handen.

De uitspraak sterkt ons in het appel op de gemeenteraden om de RES te verlaten.
De RES besluiten voldoen niet aan de EU richtlijnen, niet op inhoud en niet formeel.
Ook de burgerparticipatie heeft volledig ontbroken.

Er is in de RES niet gewerkt volgens het model van de SMB richtlijn van de EU.
De gemeenteraad kan dat mede met deze uitspraak in de hand nu beter afdwingen. En daarbij ook eerdere besluiten terugnemen, en ook intrekkingsverzoeken honoreren.
We roepen burgers op intrekkingsverzoeken tegen een eerdere besluiten in te dienen, en dat ook te doen voor de RES-besluiten.
Met het zicht op de raadsverkiezingen in 2022 moeten gemeenteraden hun verantwoordelijkheid nemen.

De VNG die zich opwerpt als belangenbehartiger van de gemeente zou uit het RES-model moeten stappen en haar werk moeten doen om de gemeenten te helpen de stappen van de EU richtlijnen uit te werken in 4 stappen.

Stappenplan uitvoering EU richtlijnen SMB en Aarhus voor gemeenteraden:

I Stel het beschermingsniveau vast voor het gebied waarop een beoogd plan van toepassing is. Doe dat conform het Verdrag van Aarhus (ook in EU richtlijn opgenomen) met de inwoners (volwaardige participatie).

II Onderzoek de milieueffecten en gezondheidseffecten voor het beoogd plan en en deel de uitkomst met de inwoners.

III Beoordeel gezamenlijk of met wetenschappelijke garantie het bestaande beschermingsniveau voor het gebied gehandhaafd of verbeterd wordt als het beoogde plan gerealiseerd zou worden.

IV Bij ontbreken wetenschappelijke garanties daarvoor gaat het plan niet door.
Indien wel aanwezig worden gezamenlijk de randvoorwaarden vastgesteld, voor de raad tot besluitvorming over gaat.

Het DEI roept alle gemeenteraden en burgers lop daar nu ook lokaal al invulling aan te geven. En intrekking te eisen van besluiten genomen in strijd met de EU normen.

Met de met ons verbonden juristen zal het DEI zich de komende periode inzetten om op basis van deze uitspraak invulling te geven aan de EU normen voor gezondheid, milieu en burgerzeggenschap. Ook zullen we met Platform Storm en andere organisaties op blijven treden voor stillegging van bestaande windparken. De samenwerking zoals gestalte kreeg met Peter de Lange en zijn collega's heeft met deze uitspraak van de Raad van State zijn vruchten afgeworpen. Dat geldt ook voor de inspanningen van de hoogleraren Albert Koers en Herman Bröring. Het DEI dankt hen nadrukkelijk.

Lokaal zullen wij initiatieven onverminderd steunen
Het DEI zal na het zomerreces een juridische conferentie organiseren om aan de lokale processen invulling te geven.

Nico Broekema, voorzitter Democratisch Energie Initiatief
0614577742

Bijlage: verklaring Peter de Lange over de uitspraak

Battenoord verlaten: uitspraak over de gevolgen van de zaak Nevele voor Nederland

Op 30 juni 2021 heeft de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State uitspraak gedaan over het bestemmingsplan 'Windpark Delfzijl Uitbreiding 2020' (202003882/1/R3). Het gaat ook in deze rechtszaak over de vraag of het arrest van het Europese Hof van Justitie te Luxemburg in de Belgische zaak Nevele meebrengt dat voor onderdelen van het Nederlandse Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling die gaan over windturbines een uitgebreid milieueffectrapport had moeten worden gemaakt of niet. Eerder publiceerden wij al over die rechtsvragen, onder andere in Regels windturbines in strijd met Europees Recht (III) en Uitspraak Nevele-arrest en de gevolgen voor vergunningen van windturbines in Nederland.

De Raad van State heeft met de uitspraak de vaste jurisprudentie van Battenoord verlaten. Europees recht dwong en dwingt tot een voorafgaande milieubeoordeling voor windturbinenormen. Voor de algemene normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid die in Nederland gelden voor de bouw en het gebruik van windturbines moet op grond van het Europese recht dus zo'n milieubeoordeling gemaakt worden. Tot die tijd mogen deze algemene normen in het Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling niet worden gebruikt voor windturbineparken. Deze uitspraak heeft ook gevolgen voor vergelijkbare ruimtelijke besluiten voor windturbineparken in Nederland. De regering is nu aan zet om zo'n milieubeoordeling te maken.

De uitspraak betekent in beginsel niet dat er in de tussentijd geen nieuwe besluiten meer kunnen worden genomen over windturbineparken. Het bevoegd gezag kan in een bestemmingsplan eigen normen stellen, als deze normen maar goed worden gemotiveerd voor het concrete bestemmingsplan. Hoe zonder een materieel toetsingskader dan te beoordelen is dat in dat concrete geval wordt voldaan aan de bescherming of verbetering van de mens en diens leefomgeving is echter volstrekt onduidelijk. Er zal immers met name op grond van de Strategische Milieu Beoordelingsrichtlijn vooraf met wetenschappelijke zekerheid moet worden vastgesteld dat geen verslechtering optreedt. Die bepalingen zijn voldoende nauwkeurig en onvoorwaardelijk. Zonder een deugdelijk toetsingskader is dat praktisch vrijwel niet mogelijk, met name niet nu in de praktijk de turbines steeds meer hinder en overlast bezorgen, ook omdat deze steeds hoger worden en langere wieken hebben en dichter in de buurt van de bebouwing en woningen komen te staan. Ook blijken er wel degelijk verbanden te bestanden tussen windturbines en mogelijke gezondheidsschade. Daar wordt steeds meer over bekend en gepubliceerd. Het is intussen de planwetgever dus niet toegestaan om bestemmingsplannen vast te stellen waarvan realisatie zich niet verdraagt met de windturbinebepalingen. De uitvoerbaarheid van het plan is dan niet verzekerd.

De stelling dat windturbines per definitie duurzaam zijn en goed voor mens en milieu is met deze uitspraak volledig op losse schroeven komen te staan. Nederland blijkt welbeschouwd belangrijke en duidelijke Europese afspraken, verdragen, wetten, richtlijnen en regels niet gedurende zeer lange tijd niet en niet juist te hebben nageleefd. De effectieve rechtsbescherming van de burger, diens lijf, goed en omgeving is daarmee lange tijd eigenlijk een wassen neus geweest. Deze uitspraak is een opmaat om aan die praktijk een einde te maken. Het stellen van prejudiciële vragen op dit onderdeel acht de Afdeling niet noodzakelijk, nu het Nevele-arrest ter zake duidelijk is. Die duidelijkheid moeten er nu ook komen voor bestaande en overlastgevende parken.

Bestaande parken kunnen met deze uitspraak in de hand om intrekking vragen van eerder verleende vergunningen. Een op het Europees recht gebaseerde modelbrief staat op onze website.

Het is nu de hoogste tijd om serieus werk te maken van echte innovatie, serieuze duurzaamheid en werkelijke burgerparticipatie, zoals ook onder andere het Verdrag van Aarhus dat van meet af aan bedoeld heeft. Dus effectieve inspraak op het moment dat alle opties nog open staan, niet berekenen, geen jaargemiddelden, maar concreet meten, tijdig het volledige dossier krijgen, om mee te praten en mee te beslissen. In het belang van ons land en van ons allemaal.

Europees recht dwingt tot milieubeoordeling voor windturbinenormen

Gepubliceerd op 30 juni 2021

Voor de algemene normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid die in Nederland gelden voor de bouw en het gebruik van windturbines moet op grond van het Europese recht een beoordeling worden gemaakt van de gevolgen voor het milieu. De regering zal nu zo'n milieubeoordeling moeten maken. Tot die tijd mogen deze algemene normen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet worden gebruikt voor windturbineparken. Dit volgt uit een tussenuitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van vandaag (30 juni 2021). De uitspraak gaat concreet over het bestemmingsplan 'Windpark Delfzijl Uitbreiding 2020' en de omgevingsvergunning voor de bouw van zestien windturbines in Delfzijl. Deze uitspraak heeft ook gevolgen voor vergelijkbare ruimtelijke besluiten voor windturbineparken in Nederland.

Nevele-arrest van Europees Hof van Justitie

De uitspraak van vandaag is het gevolg van het zogenoemde Nevele-arrest(opent in nieuw venster)(verwijst naar een andere website) van het Hof van Justitie in Luxemburg van juni 2020. In dit arrest oordeelde het Europese Hof in een zaak over een Belgisch windturbinepark dat voor een aantal windturbinenormen op grond van de Europese richtlijn voor Strategische Milieubeoordeling een milieubeoordeling moet worden gemaakt en dat dit ten onrechte was nagelaten. In enkele procedures bij de Afdeling bestuursrechtspraak over windturbineparken, waaronder deze zaak over de uitbreiding van het windpark in Delfzijl, hebben bezwaarmakers aangevoerd dat dit arrest van het Europese Hof ook gevolgen heeft voor de windturbinenormen in het Nederlandse Activiteitenbesluit en de Nederlandse Activiteitenregeling. Volgens hen dwingt het Europese recht ertoe dat ook voor de Nederlandse windturbinenormen een milieubeoordeling moet worden gemaakt.

Milieubeoordeling nodig

De Afdeling bestuursrechtspraak oordeelt vandaag dat dit inderdaad moet. De hoogste algemene bestuursrechter heeft daarvoor de Nederlandse windturbinenormen beoordeeld aan de hand van de criteria die het Europese Hof in zijn arrest hanteert. Daarbij is vooral van belang dat de windturbinenormen een plan of programma vormen op grond van een Europese milieurichtlijn. Aan de hand van de uitleg die het Europese Hof hieraan geeft in het Nevele-arrest, is de Afdeling bestuursrechtspraak van oordeel dat het Europese arrest geen ruimte laat voor een andere conclusie dan dat voor de Nederlandse windturbinenormen een milieubeoordeling had moeten worden gemaakt.

Gevolg tussenuitspraak – regering aan zet

Het gevolg van de uitspraak is dat overheden de windturbinenormen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet mogen gebruiken voor windturbineparken totdat een milieubeoordeling is gemaakt. De regering is nu aan zet om zo'n milieubeoordeling te maken. Als die beoordeling op juiste wijze is afgerond, dan staat het overheden weer vrij om aan te sluiten bij de windturbinenormen die dan mogelijk zijn gewijzigd.

In de tussentijd

De uitspraak betekent niet dat er in de tussentijd geen nieuwe besluiten meer kunnen worden genomen over windturbineparken. De gemeenteraad is bij een bestemmingsplan niet verplicht om aan te sluiten bij de windturbinenormen uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling. Hij kan in een bestemmingsplan eigen normen stellen, als deze normen maar goed worden gemotiveerd voor het concrete bestemmingsplan. In deze procedure heeft de gemeenteraad van Eemsdelta aangegeven de mogelijkheid te willen krijgen om het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning te herstellen door eigen normen voor de windturbines vast te stellen. De Afdeling bestuursrechtspraak geeft de gemeenteraad daarvoor in de tussenuitspraak van vandaag 26 weken de tijd. Daarna zal de Afdeling bestuursrechtspraak een definitieve uitspraak doen over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning voor het windpark.

Lees hier de volledige tekst van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak met zaaknummer 202003882/1.